

PROF. DR. MİTHAT İDEMEN

Şubemizin düzenlediği Saygı Buluşmaları etkinliğinin ilki, ülkemizin yetiştirdiği, değerli, aydın, bilim insanı Prof. Dr. Mithat İdemem ile 21 Mayıs 2016 günü İstanbul Teknik Üniversitesi Gümüşsuyu Binası-A 501 Prof. Dr. Tarık Özker Amfisi'nde gerçekleştirildi.

Prof. Dr. Mithat İdemem'in çalışma arkadaşları, öğrencileri ve yakınlarının oluşturduğu 200'e yakın kişinin katkı ve katılımıyla yapılan etkinlikte coşkulu ve duygusal anlar yaşandı. Buluşma, hocamıza sürpriz olarak hazırlanan fotoğraf sergisi ve kitapçık ile zenginleştirildi. Serginin gezilmesi ve İdemem'in yer aldığı 15 dakikalık video gösterimi yoğun etkileşime yolaçtı.

Prof. Dr. Tayfun Akgül'ün kolaylaştırıcılığını yaptığı etkinlik, Selçuk Esen'in açış konuşması ile başladı. Esen, "Bilim ve Teknolojinin insan yaşamında açtığı ışıklı yolların önderleri olmuş hocalarımız ile sağlıklarında bir araya gelerek onlarla kucaklaşmak, bizim ve ülkemiz için verdikleri uğraşlarına, bitmek tükenmek bilmeyen enerji dolu çabalarına teşekkürlerimizi sunmak, onların engin deneyimleriyle biriktirdiklerinden

yeniden faydalanmak üzere düzenlediğimiz 'Saygı Buluşmaları'ndan ilkinde, ülkemizin yetiştirdiği, değerli, aydın, bilim insanı Prof. Dr. Mithat İdemem ile birlikte oluyoruz" diye başladığı konuşmasına "Matematik ve Elektromanyetik Alanlar konusunda ender bilim insanlarından Sayın Prof. Dr. Mithat İdemem'in ışıklı yolunu birlikte yürüyeceğiz. Birlikte yürüyeceğimiz bu yolda ne kadar çok olursak, o kadar çok aydınlanacak ve güçleneceğiz. Her zaman demokrat kimliğiyle öne çıkan Mithat Hocamızı 81. yaşında saygıyla selamlıyoruz" diyerek sonlandırdı.

Tayfun Akgül'ün ilk konuşmayı yapmak üzere kürsüye çağırıldığı Şubemiz Yönetim Kurulu Başkanı Erol Celepsoy, katılımcıları EMO adına selamladıktan sonra, bu tür etkinliklerin devam edeceğini, İTÜ Çınarları adı altında yayımlanan 2 kitapla başlatılan sürecin bu tür çalışmalarla sürdürüleceğini belirtti. Mithat İdemem ve mesleğe emeği geçen herkese minnet ve şükranlarını sunduklarını söyleyen Celepsoy, değerlerimize sahip çıkmanın aynı zamanda geleceğimize de sahip çıkmak olduğunu vurgulayarak içinden geçtiğimiz

karanlık günlerde daha çok dayanışma ve birlik göstermenin önemine değindi.

Erol Celepsoy'un konuşmasından bazı satır başları şöyle:

Elektrik Mühendisleri Odası olarak, bilime dayalı eğitimi savunmak, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu tüm önemli sorunlarda bilimin yol göstericiliğini hayata geçirmek, bilimin öncü rolünü ete kemiğe büründürmek, başlıca görevimiz olarak hep önümüzde durmaktadır. Bu Saygı Buluşması çerçevesinde de bir kez daha ifade etmek isterim ki, mühendisler olarak, bilimsel düşüncüyü tüm meslek hayatımız boyunca kılavuzumuz ve temel yöntemimiz olarak ifade etmeye devam edeceğiz."

"Bir yandan evrensel bilgiyi harmanlayan, diğer yandan bu bilgiyi geliştirerek yaşadığı topraklara taşıyan; bununla da kalmayıp, evrensel aklın ve bilimsel metodolojinin kalıcılığı ve yaygınlaşması için genç insanları heyecanlandıran ve özendiren hocamızın bugün bilim tarihinde hak ettiği yere taşınması büyük önem taşımaktadır. 'Bilim bilim içindir' ilkesini şiar edinen Prof. Dr. Mithat İdemem'in şahsında, bilim ve aklın geliştirilmesi, yarınlara ulaştırılması açısından müstesna bir yere sahip olan İTÜ'ye emek veren ve bugünlere taşıyan tüm hocalarımıza, öğrencilerine, herkese şükran ve minnet duygularımızı EMO İstanbul Şube adına tekrar ifade etmek istiyorum."

Celepsoy'un ardından kürsüye gelen Osman Bahadır, "Matematik ve Elektromanyetik Alanın Tarihsel Perspektifi" adlı sunumunda, elektrik ve elektromanyetik alanın tarihine kısaca değindikten sonra İdemem'in bu alandaki önemini ve katkılarını aktardı. Bahadır, sunumunun başında, Osmanlı medreselerinde matematiğin sınırlı bir

yeri olduğunu belirterek, modern anlamda matematik eğitiminin ülkemize 18. yy sonlarında Mühendishane kanalıyla verilmeye başlandığının altını çizdi. 19. ve 20. yüzyıl boyunca ülkemizde matematiğin gelişmesine öncülük eden hocalara değinen Bahadır, matematik eğitiminde en köklü değişimin 1933 yılındaki Üniversiteler Reformu ile yaşandığını söyledi. Bu reform ile ilk defa İstanbul Üniversitesi bünyesinde Matematik Enstitüsü kurulduğunu belirten Bahadır, bu enstitünün kuruluşunun ülkemiz matematik tarihinin önemli bir aşamasını oluşturduğunu vurguladı. Yabancı matematikçilerin ülkemizdeki matematik kültürünün gelişmesine önemli katkıları olduğunun altını çizen Bahadır, 20. yüzyılın ikinci yarısında artık içlerinde Mithat İdemem'in de bulunduğu Cumhuriyet döneminde yetişmiş matematikçilerin önemli çalışmalar yapmaya başladıklarını belirtti. Mithat İdemem, Elektromanyetizma teorisinin hem uluslararası hem de ülkemizdeki gelişimine gerek matematik uygulamaları gerekse doğrudan teoriye özgü çalışmalarıyla katkıda bulundu dedi.

Konuşmasına elektromanyetizma teorisinin doğuşu ve gelişimini anlatarak devam eden Osman Bahadır, modern çağın gerçek anlamda elektromagnetizma teorisi ve teknolojisi çağı olduğunu belirtti. Çünkü bu alandaki gelişmelerin bütün dünyayı gerek ekonomik gerekse toplumsal olarak büyük değişimlere uğrattığının altını çizdi. Daha sonra ülkemizdeki bilimsel yayın tarihine değinen Bahadır, hocamızın uluslararası elektromagnetizma teorisine çok önemli katkıları olduğunun altını çizdi. Bahadır konuşmasını şu sözlerle bitirdi. "Prof. Dr. Mithat İdemem yaklaşık iki asırlık modern matematik tarihinin en önünde gelen matematikçilerinden biridir. Bir asırlık elektromagnetizma tarihimizin ise en önde gelen simasıdır."

Daha sonra Şubemiz tarafından hazırlanan ve Mithat İdemem'in öğrencileri ile söyleşisinden özetlenen 15 dakikalık bir video gösterimi yapıldı.

Katılımcıların büyük bir ilgiyle izlediği videonun ardından İdemem'in çalışma arkadaşı Prof. Dr. Duran Leblebici ve öğrencilerinden Prof. Dr. Hamit Serbest birer konuşma yaparak, hocanın gerek mesleki gerekse kişisel yaşamlarındaki etki ve önemi üzerine kişisel duygu ve düşüncelerini aktardılar.

Konuşmasına, öncelikle bir insanı, sağlığında sevenleri, arkadaşları ve yakınlarıyla biraraya getiren bu toplantıyı düzenleyenlere teşekkür ederek başlayan Leblebici, konuşmasını Mithat İdemen'in sınıf arkadaşı olarak yapacağını belirtti. "Mithat İdemen'i ilk olarak sınıfta, içinde matematik dersleri çok olduğu için elektrik mühendisliğini seçen biri olarak tanımış ve şaşırmıştık çünkü biz o zamana kadar aldığımız eğitim nedeniyle matematik derslerinden çok hoşlanmıyorduk. Mithat, matematik derslerinin hatırına mühendislik derslerine katlandı. Bu süreçte de içindeki matematik tutkusunu, matematik aşkını mayalandırdı ve mühendis olmadı, bilim adamı oldu" dedi. 'Bilim adamı kimdir, bilim adamı kime denir, bilim adamı nasıl olunur?' diye sorgulamak lazım diyen Leblebici, her üniversite mezununun bilim adamı olarak görülmesinin doğru olmadığını belirtti. "Benim için, hiç kimsenin bilim adamı olduğundan şüphe etmediği kişi bilim adamıdır" diyen Leblebici, "Bu tanımdan yola çıkarak diyorum ki, Mithat İdemen bilim adamıdır" sözleriyle konuşmasını sonlandırdı.

Mithat İdemen ile 42 yıldır birarada olduğunu belirterek konuşmasına başlayan Prof. Dr. Hamit Serbest, 3. Sınıftan itibaren İdemen ile çalıştıklarını söyleyen Serbest, "Biz bir bilim insanı olarak terbiyemizi hocamızdan aldık" dedi. "Biz bu yaşta bile hâlâ öğrencimizin karşısında bilmediğimiz bir şeyi bilmiyoruz diyebiliyorsak bunu da hocamızdan öğrendik" diyen Serbest, "Hocamızdan bir diğer öğrendiğimiz şey de medyatik olmamaktır" diye devam etti. Diğer önemli bir hususun da liyakat olduğunun altını çizen Serbest, "Biz 1980 darbesine kadar elektromanyetik kürsüsü olarak çok mutluyduk ama tam dernek kurmak üzereyken darbe sonrasında bundan vazgeçtik. Ardından 1983 yılında YÖK geldi. 1996 Rektörlük seçimlerinde bu üniversitenin rektörü olan kişi de bu üniversitenin altını

üstüne getirdi." Sözlerini, "Bize kattıkları için, bilime katkıları için Mithat İdemen'e, ailesine ve meslektaşlarına teşekkür ederiz" diyerek bağlayan Serbest, "Hocam iyi ki varsınız" diyerek kürsüden ayrıldı.

Daha sonra söz alan ve uzun yıllar İdemen'in asistanlığını yapmış olan Prof. Dr. Alınur Büyükaksoy, Mithat İdemen'in mesleğe ve bilimsel çalışmalara katkılarından kimi anekdotları vurguladı:

"Mithat bey benim hayatımda dönüm noktası olmuştur. Çünkü ben de matematiğe meraklıydım ve elektromanyetik alanla ilgileniyordum. Üniversitede benim akademik kadroya atanmam sırasında bir hocamız benim için 'O biraz dalgacıdır' demiş. Mithat hocam da 'Evet ben onu daha iyi bir dalgacı yapmak için istiyorum' demiş ve ben böylece akademik hayata başlamış oldum. Hocam -ki bunu kendisinden birkaç defa duydum- matematikten bir sanat eserinden etkilendiği gibi etkilenir. Yine Mithat beyin üniversite anlayışı, bugünkü üniversitelerin üstlendiği misyondan çok farklıdır. Onun için meslek kazandıran okullar yüksek okullardır. Ama üniversite bu yüksek okullarla yanyana varolan romantik ortamlardır. Orada bilim için, sanat için yapılır. Mithat bey üstün bilim adamlığının yarı sıra engin mütevazılığı ve hoşgörüsüyle de bizlere rol model olmuştur."

Mithat İdemen'in kızı Prof. Dr. Sibel Ertan, böyle bir toplantının düzenlenmesinden, burada konuşma yapmaktan büyük onur duyduğunu belirterek başladığı ve bir baba olarak Mithat İdemen'in portresi niteliğindeki konuşması, duygu ve heyecan yüklüydü. Ertan'ın konuşmasında, bir baba olarak Mithat İdemen'in özelliklerini ve hâlâ torunlarına kadar uzanan öğrenme/öğretme ve çalışma disiplini kişisel anılarla birlikte aktarması,

yoğun ilgi topladı. Babasının en ağır basan özelliğinin sorumluluk duygusu olduğunu belirten Ertan, üç kardeş olduklarını ve babalarının, yaşamlarının her yönüyle birebir ilgilendiğini, her türlü eğitim sorunundan kişisel ihtiyaçlara kadar her durumda İdemen'in bir baba olarak yanlarında hazır ve nazır olduğunu aktardı. Babalarının sağlık ve beslenme konularında da çok ilgili olduğunu anlatan Ertan, üç kardeş için doğdukları andan itibaren her türlü olayın babaları tarafından kaydedildiği kartlar olduğunu belirtti. Bu kartlarda bir tarihte çocukların birinde olmuş ama sebebi anlaşılmayan bir karın ağrısının bile kaydı el yazısıyla bulunurdu dedi. "Abim çok sık ateşlenen bir çocuktuk ve babam her gece saat iki üç gibi ateşimizi kontrol ederdi. Bunu çocukluğumuz boyunca hiç aksatmadan yaptı. Babamın bu sorumluluk duygusu bizlerle sınırlı kalmadı. Torunlarına kadar uzandı. Bir aşı sonrası ateşi çıkan oğlumu sabaha kadar kucağında gezdirdiğini, sabah ise hiç uyumadan TÜBİTAK'a göreve gittiğini anımsıyorum" dedi. "Babamın sorumluluk duygusu bununla sınırlı değildi. Babam bu takip kartlarını sadece bize değil, eve getirdiğimiz hayvanlara da uyguluyordu, evdeki akvaryumda bulunan balıkların durumunu, kaç tane yumurtladığını, kaçının ölüp kaçının sağ kaldığını tek tek takip ederdi dedi. Babamın yüksek sorumluluk duygusu dışında vurgulamak izlediğim ikinci yönü mütevazılığdır. Babamın bilimsel çalışmaları ve hedefleri açısından mütevazı olduğunu hiç düşünmüyorum. Aksine iddialı ve taviz vermez bir tutumu vardır. Ama benim vurgulamak istediğim yön özel yaşamındaki mütevazılığı ve maddiyata hiç değer vermemesidir. Babamın üçüncü bir vasfı ise bilim adamlığını bir yaşam biçimi olarak içselleştirmesidir. Bizim mütevazı evimizin kapısı her zaman babamın öğrencilerine açıktı. Sabah akşam her saatte ve özellikle uzun pazar kahvaltılarında isteyen her öğrenci ya da çalışma arkadaşları evimize gelir ve bu

ortamı bizlerle paylaşırlardı. Burada her türlü konu özgürce konuşulur ve tartışılırdı. Ama babam politika konusuna her zaman pek sıcak bakmayan, hazzetmeyen bir insan oldu. Belli bir limitin ötesinde bu konulara harcanacak zaman ve enerjinin kayıp olacağını söylerdi. Babam doğal olarak üretmeyi her zaman çok sevdi. Hâlâ da enerjisinin önemli bir bölümünü bir kitap yazmak için harcadığını biliyorum. Ayrıca üretken ve çalışkan insanları da çok sevdi. Üretkenliği sadece bilim alanında değildi. Annemle birlikte çok iyi bir çiçek yetiştiricisidir aynı zamanda. En son değinmek istediğim konu öğretmeyi sevmesi, öğrenmeyi sınırsız sevmesidir. Sanırım babam bilimin büyüklü dünyasında aynı 'Alis Harikalar Diyarı'ndaki gibi büyüklü bir yolculuk yapıyor. Bu arada mihenk taşları da çözdüğü

ortamı bizlerle paylaşırlardı. Burada her türlü konu özgürce konuşulur ve tartışılırdı. Ama babam politika konusuna her zaman pek sıcak bakmayan, hazzetmeyen bir insan oldu. Belli bir limitin ötesinde bu konulara harcanacak zaman ve enerjinin kayıp olacağını söylerdi. Babam doğal olarak üretmeyi her zaman çok sevdi. Hâlâ da enerjisinin önemli bir bölümünü bir kitap yazmak için harcadığını biliyorum. Ayrıca üretken ve çalışkan insanları da çok sevdi. Üretkenliği sadece bilim alanında değildi. Annemle birlikte çok iyi bir çiçek yetiştiricisidir aynı zamanda. En son değinmek istediğim konu öğretmeyi sevmesi, öğrenmeyi sınırsız sevmesidir. Sanırım babam bilimin büyüklü dünyasında aynı 'Alis Harikalar Diyarı'ndaki gibi büyüklü bir yolculuk yapıyor. Bu arada mihenk taşları da çözdüğü

problemler, teoremler, ispatlar... Birini çözüyor diğerine atlıyor, atlaya atlaya devam ediyor o yolculuğa.”

Bu konuşmalardan sonra kürsüye çıkan Prof. Dr. Mithat İdemen, bu etkinliğin düzenlenmesinin kendisinde yarattığı mutluluk ve heyecanı belirterek emeği geçen herkese teşekkür ederek başladı konuşmasına. Romantik bilimsel yolculuğunun köşe taşlarına değinen İdemen, bu duygu ve heyecanı öğrencilerine aktarmak için denediği yöntemleri ve kimi sonuçlarını aktaran ve salondaki herkesin soluk almadan dinlediği etkili bir konuşma yaptı. Bilimin birçok insan için bir güç, bir silah ya da hüner olarak algılandığını belirten İdemen; “İnsanlar bu gücü ya da hüneri kullanarak karşılaştıkları güçlükleri aşmak istiyorlar. Benim için bilim, gerek matematik, gerekse klasik mekanik ve elektromanyetik anlamında klasik fizik bir resim ya da heykel gibi sanat eseri gibi sevdiğim haz aldığım bir uğraştı. Duyulduğum, etkilendiğim bir uğraştı hep. Bazı teoremlerin metinleri de bir sanat eseri görmüş gibi etkilerdi beni. Bu etkiyi size anlatamam belki ama 50 yıllık üniversite hayatım boyunca öğrencilerime hep bu duyguyu anlatmaya çalıştım, onlar da bunu anlayarak dersleri izlesinler istedim. Öğrenciler dersleri heyecan ve sevgiyle izlemeleri için değişik yöntemler denedim.

Öğrencilere teoremleri kuramları basit formüller halinde ve biraz masalsi bir dille anlatmaya çalıştım. Onlar böylece bilimi sevsinler ve daha doğrusu saysınlar istedim. Böylece bu basitleştirilmiş formüllerin arkasındaki o büyük, korkunç karmaşayı anlamaya çaba gösterebilirler ve onları idrak edebilirler diye çaba gösterdim.” diye konuşmasını sürdürdü.

Prof. Dr. İdemen, öğrencilere konuları nasıl anlattığını, Foucault Sarkacı hikâyesiyle fiziğin temel kuramlarının 250 yıllık gelişmesini nasıl basit bir dille sevdirmeye çalıştığını aktardı. Daha sonra insanlığın gelişimi üzerinden sözünü Cahit Arf'a bağlayan İdemen, bugüne kadar sürdürdüğü kimi zaman ekonomik kimi zaman sosyal olarak sıkıntılı yaşantısının arkasında, her zaman eşinin ve çocuklarının bulunduğunu ifade etti.

Salondaki herkesin ayakta alkışladığı konuşmadan sonra konuklar arasından kimi öğrencileri, meslektaşları ve çalışma arkadaşları söz alarak İdemen ile ilgili kişisel anı ve düşüncelerini aktardılar. Bu bölümün de tamamlanmayla İdemen'e Şubemiz Başkanı Erol Celepsoy tarafından bir plaket sunuldu. Programın tamamlanmasının ardından fuayedeki kokteylde de süren sohbetler ve temenniler bu etkinliğin yarattığı coşku ve heyecanı göstermesi açısından önemli bir gösterge oldu.

